

Ці поняття схожі термінологічно, але відмінні за змістом і правовими наслідками. Розберемося на прикладах.

Українське законодавство поділяє корупційні діяння на дві основні групи: корупційні правопорушення та правопорушення, пов'язані з корупцією. Вони мають різні ознаки, відрізняються різним рівнем суспільної небезпеки та, відповідно, передбачають різні види й обсяги відповідальності.

Обидва поняття визначені у статті 1 закону «Про запобігання корупції».

Корупційне правопорушення — діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за яке встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Ознаками корупції є:

- наявність публічної влади;
- використання службових повноважень
- мета — отримання неправомірної вигоди.

Правопорушення, пов'язане з корупцією — діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за яке встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

Види покарань за корупційні діяння варіюються від дисциплінарних стягнень (догана, звільнення з посади тощо) до позбавлення волі строком до 15 років. Додатково може застосовуватися позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Наприклад, якщо посадовець отримав від особи, яка не є близькою, подарунок вартістю понад 6056 грн (станом на 2025 рік), йому загрожує адміністративна відповідальність у вигляді штрафу. Але в разі незаконного збагачення, коли посадовець набув активи, вартість яких на понад 9,084 млн грн (станом на 2025 рік) перевищує його законні доходи, настає кримінальна відповідальність, що карається від 5 до 10 років позбавленням волі.

До кримінальних корупційних правопорушень, зокрема, належать:

- підкуп працівника підприємства, установи чи організації (ст. 354 ККУ);
- зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 ККУ);
- прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 ККУ);
- незаконне збагачення (ст. 368-5 ККУ);
- пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі (ст. 369 ККУ).

Кримінальні правопорушення, пов'язані з корупцією:

- декларування недостовірної інформації (ст. 366-2 ККУ);

- умисне неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (ст. 366-3 ККУ).

Серед адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією:

- порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172-4 КУпАП);
- порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (172-5 КУпАП);
- порушення вимог фінансового контролю: несвоєчасне подання без поважних причин декларації; неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані; подання завідомо недостовірних відомостей у декларації (172-6 КУпАП);
- порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172-7 КУпАП);
- невжиття заходів щодо протидії корупції (172-9 КУпАП).

З повним переліком корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень можна ознайомитися в пам'ятці від НАЗК.

Розрізнення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень дозволяє не тільки оцінити характер відповідальності за них, а й допоможе краще зорієнтуватися в підслідності та повноваженнях антикорупційних органів для тих громадян, хто прагне стати викривачами корупції або просто повідомити про факти корупційних проявів.